

10. Павлова М. Б. Образовательная область Технология: Теоретические подходы и методические рекомендации / М. Б. Павлова, Д. Питт. – Йорк : Технологическое и предпринимат. образование в России, 1997. – 81 с.
11. Проектування освітніх систем 12-річної школи (2004–2006 рр.) / Програма дослідження лабораторії педагогічних інновацій Інституту педагогіки АПН України. – Київ, 2004. – 11 с.
12. Проектирование систем внутришкольного управления: пособие для руководителей образовательных учреждений и территориальных образовательных систем / под ред. А. М. Моисеева]. – М. : Педагогическое общество России, 2001. – 384 с.
13. Психологічна енциклопедія / автор-упорядник О. М. Степанов. – К. : “Академвидав”, 2006. – 424 с.
14. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука]. – К. : Головна редакція УРЕ., 1974. – 775 с.
15. Советский энциклопедический словарь / под ред. А. М. Прохорова. – Издание третье – М. : “Сов. Энциклопедия”, 1984. – 1600 с., ил.

Мачача Т. С. Проблема формирования сущности понятия “проектно-технологическая культура”.

В статье раскрывается сущность понятия “проектно-технологическая культура” в контексте ее формирования в процессе трудового обучения. Интеграционная основа понятия данной культуры разъясняет механизм развития творческого потенциала ученика, раскрывает ее целостность и завершенность касательно создания духовных и материальных ценностей.

Ключевые слова: культура, проект, проектирование, технология, рефлексия, творчество.

Machcha T. S. Problem of forming of essence of concept “Проектно-технологическая культура”.

The main of conception “project and technological culture” in the context of its forming in the process of working education is determined in the article. Integration basis of interpretation of this culture explains the mechanism of development creative potential of pupil, discovers its integrity and completeness concerning the creation of spiritual and material values.

Keywords: culture, project, projecting, technology, reflexion, creation.

Махінов В. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

У статті розглянуто проблему формування соціокультурної компетенції випускників педагогічних ВНЗ, представлено її розуміння в психолого-педагогічній сучасній літературі, викладено педагогічні аспекти її розв’язання в навчальному процесі ВНЗ.

Ключові слова: соціокультурна компетенція майбутнього вчителя та соціальні комунікації, світоглядні позиції, оцінно-ціннісні знання.

Постановка проблеми. Характерною ознакою сьогодення є розвиток європейського освітнього простору, що об’єднує освітні системи різного типу та рівня при збереженні їх самобутності. Процес створення європейського простору вищої освіти (Болонський процес) був започаткований в 1999 році. Кінцевою метою Болонського процесу є побудова єдиного європейського простору освіти. Важливу роль в такому просторі має іншомовна компетентність. Цей процес стосується багатьох професіоналів, які працюють у сфері лінгвістики, зокрема викладачів іноземної мови. Міжкультурне спілкування як сфера діяльності філологів вимагає від них чіткого усвідомлення та розуміння не лише іншого менталітету й обізнаності в області понять та явищ, притаманних певній культурі, а й вмінні правильно їх застосовувати у мовленнєвій діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В умовах модернізації освітнього простору істотної ваги в становленні сучасного типу особистості набуває “концепція іншомовної компетенції”. Ця тенденція полягає в тому, що підвищується роль когнітивних та інформаційних початків в освіті, а звідси більш адекватним стає поняття “компетенція” на відміну від “кваліфікації” [2, 22]. В умовах нового типу економіки все більший пріоритет серед вимог до випускників ВНЗ одержують вимоги системно організованих інтелектуальних, комунікативних, моральних початків. Це дозволяє успішно організовувати діяльність у соціальному, економічному, культурному контекстах. Таким чином, найважливішим завданням сучасної освіти є її переорієнтація на визначення компетенцій, що забезпечують якість освіти, адекватну вимогам часу [1, 122].

У різні часи різні вчені робили спроби обґрунтувати неповторність лексичного складу й семантики окремої мови. У цьому були зацікавлені не лише лінгвісти, а й психологи (К. Г. Юнг, В. Дільтей та Е. Шпрангер), філософи (О. Ф. Лосєв, Ж. Руссо, І. Гердер, А. Мюллер), психолінгвісти (Р. Якобсон, В. Матезіус) та етнолінгвісти (О. С. Гердт, Б. Гавранк, Й. Вахк, Т. Фрінгс, П. Лафанг, О. О. Шахматов, І. О. Бодуен де Куртене, В. М. Жирмунський, Л. П. Якобінський, О. С. Мельничук, В. М. Русанівський, Ю. О. Жлуктенко). Перелічені дослідження в сумі складають комплексне уявлення про даний феномен людського пізнання світу. Соціокультура розглядає процес номінації з погляду мовних засобів, які називають об’єкти навколишнього світу.

Постановка завдання. Метою статті є визначення соціокультурної компетенцій випускників педагогічного ВНЗ України, які б сприяли студентській мобільності та сучасних наукових підходів, що є пріоритетними у формуванні таких компетенцій.

Виклад основного матеріалу. В Україні, як і в інших європейських країнах, створюється нова система вищої освіти, орієнтована на її входження в світовий освітній простір. Офіційно наша держава стала членом Болонського процесу в 2005 році. Сучасну політику керівництва Міністерства освіти і науки України спрямовано на забезпечення активної участі нашої держави в цьому процесі. Однією з вимог Болонського процесу в нашій державі є створення необхідних умов для інтеграції вітчизняної вищої школи до світового освітнього й наукового простору [2, 72]. Таким чином, реалізація наказів Міністерства освіти та науки України буде сприяти вдосконаленню двоступеневої структури вищої освіти, прийняттю прозорих та зрозумілих градацій дипломів, ступенів та кваліфікацій; використанню єдиної системи кредитних одиниць; підтримці і розвитку європейських стандартів якості освіти, а отже ліквідації перепон для розширення мобільності студентів. Усі ці заходи доцільно реалізовувати в умовах сучасного компетентнісного підходу до освіти [1, 72].

У зв’язку з цим актуальними є рекомендації Ради Європи по визначенню п’яти груп ключових відношень, оволодіння якими є визначальним критерієм якості освіти:

1. Політичні й соціальні компетенції, пов’язані зі здатністю брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень, регулювати конфлікти, брати участь у функціонуванні й розвитку демократичних інститутів.

2. Компетенції, що стосуються відношень у суспільстві, тобто міжкультурні компетенції.

3. Компетенції, що визначають володіння усним і письмовим спілкуванням.

4. Компетенції, пов’язані з адекватним сприйманням та застосуванням сучасної інформації.

5. Компетенції, що реалізують здатність і бажання вчитися як основу безперервної підготовки в професійному плані, а також в особистому й громадському житті [1].

Кожна нація в ході історичного розвитку набуває велику кількість характерних ознак, які не проникають в інші, навіть генеалогічно споріднені нації. Певні слова та словосполучення позначають народні звичаї, традиції, свята, адміністративні та політичні

системи [1, 151-152]. Тому дуже важливо розрізняти ці реалії або одиниці національно забарвленого лексикону для розуміння значення словосполучення або тексту в цілому. Поняття реалії тісно пов'язане з феноменом міжкультурного спілкування. Це спілкування людей, що належать до різних культур. Воно може бути надзвичайно важким через різні поняття про те, коли, чому і як потрібно вживати мову [2, 22]. Автор даної роботи вважає, що міжкультурне спілкування є надзвичайно важливим фактором розуміння та правильного відтворення мови. В даній роботі описується феномен соціокультури і його вплив на сприйняття людиною іноземної мови. Також зазначаються основні способи формування мовленнєвої культури у майбутніх фахівців.

Мовна особистість – це, власне, особистість, охарактеризована з боку впливу належної їй мовної культури на її особистісні якості та соціально-культурну ефективність її діяльності як суб'єкта суспільних відносин. В умовах соціально-культурної трансформації суспільства слід надавати особливу увагу специфіці тезаурусу і мовної практики нових соціальних груп, їх перетворенням у традиційні класи та групи з врахуванням флуктуації мовного середовища, його інтегруючих та дезінтегруючих тенденцій [3, 52]. Для лексичної системи характерна етнічна вмотивованість виникнення назви, яка відповідає специфіці культурних традицій. В останній час думка про вмотивованість мовних знаків широко пропагується представниками теорії звуко символізму і вчені стверджують, що звукова мотивація має фонетичний характер [3, 28]. Кожен етнос розглядає об'єктивну дійсність крізь призму свого менталітету. Специфіка сприйняття об'єкта зумовлена мовними (фонетичні, морфологічні, граматичні засоби) та позамовними (неоднакові умови життя людей, розбіжності в культурних традиціях, система суспільних відносин, господарська діяльність) факторами. Актуальність статті зумовлена тим фактом, що обізнаність у сфері культури, менталітету та національно-маркованих одиниць мови іншого народу, а також вміння та навички правильно та вірно їх застосовувати у мовленнєвій діяльності, сприяє всебічній реалізації мовної, комунікативної та соціокультурної компетенцій викладача іноземної мови вищої школи, особливо в епоху бурхливого розвитку інформаційних технологій та глобалізації [9, 222].

Проблема лінгво-етнічної ідентифікації постає однією з фундаментальних в процесі трансформації сучасного українського суспільства, а тому так важливо визначити специфіку характеристик ролі мови в суспільстві і в житті особистості. Можна погодитися з твердженням, що мова має індивідуальне закорінення, перебуваючи в залежності від соціального статусу і ролі особистості в суспільстві та виступаючи атрибутивною її властивістю, оскільки вона формує і значною мірою визначає саме її, особистості, соціальне існування [3, 49]. Це пов'язано з фундаментальним значенням спілкування в соціумі і його важливою роллю у самовизначенні і самореалізації особистості. Як точно зазначив Ф. де Соссюр, “мова – це систематизована сукупність правил, необхідних для комунікації” [8, с. 84]. Переконавання в тім, що люди бачать світ по-різному – крізь призму своєї рідної мови – лежить в основі теорії “лінгвістичної відносності” Е. Сепіра [7, 162] і Б. Уорфа. Вони прагнули довести, що розходження між культурами обумовлені розходженнями в мовах. І хоча ця теорія й дотепер вважається недоведеною, окремі аспекти її вивчення вплинули на інтерес до аналізу впливу соціокультурних особливостей особистості на проблему трансформації не тільки суспільства в цілому, але й багатьох його структур, у тому числі й мовного середовища як одного із суб'єктів соціокультурного процесу [7, 62]. Причому більшість дослідників приділяли увагу комунікаційним проблемам соціокультурних змін. Так Е. Сепір розглядав вплив комунікативних процесів на життя особистості і суспільства. У статті “Комунікація” в “Енциклопедії соціальних наук” він відзначає, що “для формування суспільства, його об'єднань і підрозділів, а також для забезпечення взаєморозуміння між його членами необхідні якісь процеси комунікації” [7, с. 210]. Основним видом комунікації, “комунікативної поведінки” Е. Сепір справедливо називає мову, аналізуючи її вплив на життя суспільства. При цьому виділяється аналіз мовної комунікації як соціально визнаної.

Багато вчених (Robert Lado, Harry Hoijer, Edward Sapir, Л. І. Олійник, Б. Ажнюк, Р. П. Зорівчак, С. Влахов, С. Флорін) вирізняють явище культури і дають нам можливість усвідомити важливість взаємозв'язку культури і мови. Так, словник Macmillan Essential Dictionary дає дефініцію культури як спільноти, що має власні думки, віросповідання і типи поведінки [3, 167]. В свою чергу Dictionary of the English language and culture визначає культуру як звичаї, віросповідання, мистецтво, музика та всі інші продукти людської думки, створені певною групою людей у визначений час [2, 211]. За визначенням Роберта Ладдо, культура – структурна система визначеної поведінки [5, 11]. Сучасна концепція культури визначається Гаррі Хойджером як “всі історично створені моделі для життя, наявні та приховані, раціональні, ірраціональні та нераціональні, що існують у певний час і формують поведінку людей”. Риси та елементи культури у цьому визначенні організовані та складені в систему або декілька систем, оскільки культура історично створена і підлягає постійній зміні [2, 154]. Едвард Сапір зазначає, що вся культурна поведінка структурована [7, 546]. Міжкультурне спілкування ґрунтується на явищі встановлення між мовленнєвих контактів. Міжмовленнєві контакти обумовлюють вживання мовленнєвих правил власного мовного середовища під час взаємодії з представниками іншого соціуму. Це трапляється тоді, коли два чи більше співрозмовники використовують іноземну чи другу мову, але застосовують мовленнєві правила власної. Це може відбуватися під час взаємодії людей, які мають спільну рідну мову, але належать до мовленнєвих спільнот з різними правилами побудови мовлення, наприклад люди, що розмовляють британським чи американським варіантом англійської мови [9, 132]. Якщо відбувається перенесення власних культурних звичок в іншу культуру, завжди виникають труднощі. Люди, що належать до одного культурного середовища, не завжди можуть зрозуміти певне явище, притаманне іншому.

Сучасні вчені, звертаючись до означеної проблеми, прагнуть досліджувати взаємний детермінізм соціальних, культурних і мовних факторів у суспільстві, аналізуючи ті чи інші кореляції між соціокультурними і мовними структурами на широкому географічному й історичному просторі [1; 2; 4; 7; 9]. На жаль, українські вчені здебільш обходять це питання, віддаючи перевагу розглядові впливу та взаємодії соціальних і культурних підстав на трансформацію суспільства [2; 3]. Лише В. Іванишин та Я. Радевич-Вінницький приділили увагу дослідженню спільного впливу соціокультурних і мовних особливостей на зміни українського суспільства [5].

У сучасній психолого-педагогічній науці існують різні підходи до класифікації соціокультурної компетенції. Спеціалістами визначено перелік ключових компетенцій, які містять у собі низку вмінь і навичок, що допомагають адаптуватися в динамічному полікультурному суспільстві:

- навички комунікації: письмової, усної;
- обчислювальні навички: використання графічної інформації, використання цифр, критичне мислення, планування й організація, резензування й оцінювання;
- навички використання інформаційних технологій;
- навички співробітництва [9].

Якщо вплив культури на мову цілком очевидний і розмаїтий, то питання про зворотний вплив – мови на культуру – залишається відкритим. У науках про людину ще не знайдено підходів, які б дозволили відкрити найглибші внутрішні джерела людської культури, простежити вплив соціокультурних факторів на формування, розвиток і адаптацію особистості. Наприклад, ми не цілком усвідомлюємо, наскільки той культурний світ, що людина створила навколо себе, визначений її фізичними і психічними можливостями. А соціокультурні можливості людини настільки різноманітні, що щораз при дослідженні їх породжують питань більше, ніж відповідей. До таких, наприклад, належить проблема впливу соціокультурних факторів на зміни мовного середовища, мовної ситуації в суспільстві [4, 129]. Проблема формування соціокультурної *компетенції* майбутнього фахівця обумовлена

низкою факторів, а саме: загальними тенденціями світового розвитку й завданнями освітньої політики України на сучасному етапі; протиріччям між необхідністю реалізації гуманістичної особистісно орієнтованої парадигми освіти й традиційної освітньої парадигми; прагматичним підходом до оцінки якості сучасної освіти. Тобто, нагальним завданням ВНЗ є формування особистості, що здатна до прогностичного сприймання суспільних змін та власної професійної діяльності [1, 329].

Погляд на світ, відображений у мові особистості, на наш погляд, відображає її ціннісні орієнтації. Мова особистості впливає на її духовний розвиток. Узагалі мова народу впливає на розвиток його соціокультурних рис. Так, В. фон Гумбольдт ще в XIX столітті справедливо відзначав значний вплив мови на духовний розвиток народу, його культуру. У праці “Про різницю будови людських мов і їх впливу на духовний розвиток людства” В. фон Гумбольдт підкреслює: “У кожній мові закладено самобутній світогляд. Як окремий звук постає між предметом і людиною, так і вся мова в цілому виступає між людиною і природою, що впливає на неї зсередини і ззовні...” [4, с. 80]. Як суспільство впливає на мову через особистість, так і мова завжди впливає на суспільство через діяльність особистості, сприяє налагодженню соціальних зв’язків [7, 72]. Мовне спілкування формує певні мовні спільноти, пов’язані між собою особливою комунікацією, в яких мова може виконувати різні функції. Мовний потенціал суспільства формує особистість, а тому їх можна розглядати як дві системи, що живуть і функціонують у відповідності з потребами і законами суспільства. Соціокультурні особливості особистості як проблема денационалізації цікавили, як відомо, А. Потебню. Він бачив органічну участь національної (етнічної) мови не тільки у формуванні народного світосприйняття, але й у самім розгортанні думки. Вчений підкреслював загальнолюдську цінність кожної мови – у якості ще однієї, відбитої саме в цій мові, картини світу: “Якби об’єднання людства за мовою і взагалі за народністю було б можливим, воно було б згубним для загальнолюдської думки, як заміна багатьох почуттів одним, хоча б це одне було не дотиком, а зором... Для існування людини потрібні інші люди; для народності – інші народності” [6, с. 229]. Необхідно зазначити, що А. Потебня, підкреслюючи різноманітність кожної окремої особистості, украй негативно ставився до асиміляції, вважаючи її процесом, що призводить до знищення особливого в особистості. Реально постійно відбувається процес інтеграції, адаптації особистості і мови залежно від соціально-лінгвістичної ситуації і типу мови, про яку йдеться. Тому є підстави в науковому аналізі розглянути цю взаємодію (і навіть єдність) шляхом акцентуації мовного в особистості, а саму особистість розглядати як мовну особистість з можливими її варіаціями “етно-мовної особистості”, “культурно-мовної особистості” [6, 125] тощо. Переконавання в тім, що люди бачать світ по-різному – крізь призму своєї рідної мови – лежить в основі теорії “лінгвістичної відносності” Е. Сепіра і Б. Уорфа. Вони прагнули довести, що розходження між культурами обумовлені розходженнями в мовах [7, 142]. І хоча ця теорія й дотепер вважається недоведеною, окремі аспекти її вивчення вплинули на інтерес до аналізу впливу соціокультурних особливостей особистості на проблему трансформації не тільки суспільства в цілому, але й багатьох його структур, у тому числі й мовного середовища як одного із суб’єктів соціокультурного процесу. Причому більшість дослідників приділяли увагу комунікаційним проблемам соціокультурних змін. Е. Сепір розглядав вплив комунікативних процесів на життя особистості і суспільства. У статті “Комунікація” в “Енциклопедії соціальних наук” він відзначає, що “для формування суспільства, його об’єднань і підрозділів, а також для забезпечення взаєморозуміння між його членами необхідні якісь процеси комунікації” [7, с. 210]. Основним видом комунікації, “комунікативної поведінки” Е. Сепір справедливо називає мову, аналізуючи її вплив на життя суспільства. При цьому виділяється аналіз мовної комунікації як соціально визнаної.

Сучасні вчені, звертаючись до означеної проблеми, прагнуть досліджувати взаємний детермінізм соціальних, культурних і мовних факторів у суспільстві, аналізуючи ті чи інші

кореляції між соціокультурними і мовними структурами на широкому географічному й історичному просторі [1; 2; 3]. Мовна особистість – це система, яка виникає в суспільстві і розвивається, ґрунтуючись на здатності вираження і закріплення соціальних відносин і взаємодій. Вона – умова і продукт культури. За допомогою соціальної особистості регулюються соціальні відносини, зберігається історична і культурна пам'ять народів. Діяльність мовної особистості повинна задовольняти таким соціальним регулятивом, як принцип співпраці, інформативна адекватність ситуації, інтеграція та адаптація до ціннісно-нормативної системи суспільства, відповідність варіативності суспільних відносин.

Висновки:

1. Як суспільство впливає на мову через особистість, так і мова завжди впливає на суспільство через особистість, сприяє налагодженню соціальних зв'язків. Мовна особистість – це система, яка виникає в суспільстві та розвивається, заснована на здатності виражати і закріплювати соціальні відносини і взаємодії.

2. Пропоноване для введення в науковий обіг поняття “мовна особистість” передбачає розгляд її мовної складової як системно-культурного “фермента” і механізму її особистісно-формуючого ансамблю, адже характер освоєння мовної культури впливає на особистісні та соціальні якості людини.

3. На процес соціально-культурної трансформації спроможні позитивно впливати такі якості-характеристики мовної особистості: мовна відкритість і доступність; соціально-діяльнісна спрямованість; адаптивно-акумуляуюча характеристика; соціально-культурна пізнавальна мотивація; мисленнєва індивідуалізація світу; культурно-репрезентативна якісна визначеність; естетико-мовний профіль особистості.

4. В умовах соціокультурної трансформації суспільства необхідно приділяти особливу увагу специфіці тезаурусу і мовної практики нових соціальних груп, їх перетворенням на традиційні класи та групи з врахуванням флуктуації мовного середовища, його інтегруючих та дезінтегруючих тенденцій. У контексті соціокультурних трансформацій доцільно вживати поняття „соціокультурне поліваріантне середовище”, що адекватніше соціокультурним мовним змінам, які відбуваються в українському суспільстві.

Використана література:

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / за ред. В. Г. Кременя. Авторський колектив : М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко. – Тернопіль, 2004. – 384 с.
2. Зязюн І. А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / за ред. І. А. Зязюна. – К., 2000. – 341 с.
3. *Боринштейн Е. Р., Кавалеров А. А.* Личность: ее языковые ценностные ориентации. – Одесса, 2001. – 261 с.
4. *Гумбольдт В.* О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества (1830 – 1835) // Избранные труды по языкознанию. – М., 1984. – С. 44-241.
5. *Карпенко Ю. А.* Потебня А. – зачинатель українського народознавства // Філософська і соціологічна думка. – 1995. – № 1-2.
6. *Потебня А. А.* Эстетика и поэтика. – М., 1976. – 340 с.
7. *Сепир Э.* Коммуникация // Избранные труды по языкознанию и культурологии. – М., 1993. – 262 с.
8. *Соссюр Ф.* Труды по языкознанию. – М., 1977. – 441 с.
9. *Швейцер А. Д., Никольский Л. Б.* Введение в социолінгвістику. – М., 1989. – 277 с.

Махинов В. Н. Формирование общезначимых компетенций выпускников ВУЗа в контексте Болонской декларации.

В статье рассмотрена проблема формирования социокультурной компетенции выпускников педагогического ВУЗа, представлено ее понимание в психолого-педагогической современной литературе, изложены педагогические аспекты ее решения в учебном процессе ВНЗ.

Ключевые слова: социокультурная компетенция будущего учителя и социальные коммуникации, мировоззренческие позиции, оценочно-ценностные знания.

Makhinov V. Realization of Competence Approach in Educational Process in Higher Educational Establishments.

In the article the problem of forming key competences of graduates of pedagogical higher school is considered, its understanding in the psychological-pedagogical modern literature is submitted; pedagogical aspects of its decision in educational process of a higher educational institution are stated.

Keywords: sociocultural competence of future teachers i social communication, world view positions, valuing knowledge.

Олексюк-Казо Л. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ В ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Стаття присвячена актуальним проблемам художньо-естетичного виховання особистості майбутнього вчителя трудового навчання засобами декоративно-прикладної творчості.

Ключові слова: особистість, художньо-естетичне виховання, майбутній учитель трудового навчання.

Національна доктрина розвитку освіти визначає гуманістичний характер сучасної освіти та її підґрунтя – культурно-історичні цінності українського народу, його традиції і духовність.

Процес формування та становлення особистості, значущість педагогічної діяльності в умовах сучасної школи потребують від педагогічної науки удосконалення підготовки вчителів, пошуку нових шляхів і педагогічних умов підвищення якості та професіоналізму майбутнього спеціаліста.

Прогрес усієї системи освіти залежить від якісних змін в підготовці вчителя-вихователя, що робить проблему підготовки майбутнього вчителя особливо актуальною для сучасної теорії і практики виховання молодого покоління. Велике значення в цьому напрямку має підготовка майбутнього вчителя трудового виховання до художньо-естетичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл. Вчитель має стати особистістю з певним потенціалом фізичних, психічних, духовних і творчих сил. Тому процес модернізації освіти повинен бути зорієнтований на те, щоб забезпечити психолого-педагогічні умови для повноцінного, системного і цілеспрямованого ствердження людського в людині, тобто сил і можливостей, які дозволять побудувати своє життя, керуючись вічними принципами розумного, доброго, вічного і красивого. Саме в школі закладаються основи художньо-естетичного навчання і виховання.

Модернізація освіти залежить від суб'єктів процесу пізнання, навчання, спілкування і виховання. Будь-яка доктрина освіти, програма чи концепція так і залишаться формальним актом, якщо не будуть підтримані тими людьми, які безпосередньо впливають на цей процес. Тому потрібно враховувати активне включення в процес модернізації освіти свідомості вчителя і учня, їх почуттів, інтелекту.

Історичний підхід до вивчення проблеми педагогічної підготовки вчителя є основою для звернення до праць відомих вчених минулого і сьогодення. Даною проблемою переймалися Я. А. Коменський, А. Дістервег, К. Д. Ушинський. Досить вагомими є думки про вчителя В. Г. Белінського, Д. І. Писарева, Н. Г. Чернишевського, Л. М. Толстого. В своїй